

ПАМ'ЯТЬ

ДОКТОРУ МЕДИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРОВІ, ЗАСЛУЖЕНОМУ ВІНАХІДНИКУ СРСР
ФЕДОРУ ТЕЛИЧКУ ВИПОВНИЛОСЯ Б 80

Дружба... Вона окрилює людину, дає насагу, можливість побороти життєві негаразди, приносить радість буття.

Далекий 1949 рік. Важкі післявоєнні часи, розруха, не вистачає предметів першої необхідності, продуктів харчування, тому їх все ще виділяють за талонами. Минуло декілька років, як закінчилася Друга світова війна, в країні панує мир, вирує життя.

В Ужгороді функціонує державний університет, а в його складі – медичний факультет, де проходять заняття вже на чотирьох курсах, йде прийом заяв на п'ятий курс медичного факультету. В 1949 році на медичний факультет було прийнято 50 осіб.

Перший курс, перші заняття на факультеті, всі радісні, збуджені, знайомляться один з одним.

Вже з перших днів на курсі виділялися два студенти, вони завжди були разом, спільно готувались до занять, допомагаючи один одному.

А зародилася ця дружба давно, ще в Берегівській фельдшерсько-акушерській школі, яку вони закінчили з відзнакою і в тому ж 1949 році вступили на медичний факультет Ужгородського університету.

Тоді вони ще й не здогадувалися, що дружбу пронесуть через всі негаразди та труднощі життя, аж до самої смерті.

Мали добру підготовку з базових медичних предметів (анатомії, фізіології, фармакології), проте їм важко давалася фізика і хімія. Але щоденна копітка праця, наполегливість та жадоба до знань дали свої плоди – і ці іспити були складені на "відмінно".

Хлопці були молоді, життєрадісні, з далекоглядними планами.

Згодом один із них – Федір Теличко – стане відомим далеко за межами України вченим, доктором медичних наук, професором Ужгородського університету, Заслуженим винахідником України, академіком Вищої школи України, другий – Іван Роман – знаним лікарем-терапевтом не тільки на Іршавщині, але й на Закарпатті, Заслуженим лікарем України.

Федір Федорович Теличко народився 5 листопада 1928 року в с.Ізки (присілок Матачів) на Міжгірщині в сім'ї селянина. В 1942 році закінчив 8 класів Ізкої народної школи, а згодом – Берегівську фельдшерсько-акушерську школу та медичний факультет Ужгородського державного університету.

В 1953 році, після закінчення 4-го курсу, його, як одного з кращих студентів факультету, направляють на подальше навчання на військовий факультет Харківського медичного інституту, згодом – в Ленінградську військово-медичну академію, де продовжив навчання на кафедрі рентгенології та радіології.

З 1955 до 1966 року був військовим лікарем-рентгенологом. Учасник бойових дій. Після звільнення у запас із лав Збройних сил повернувся на Закарпаття, йому було запропоновано роботу на медичному факультеті Ужгородського університету, де працював упродовж 36 років аж до смерті.

Федір Федорович пройшов усі етапи професійного становлення – від фельдшера до професора, відомого вченого, вихователя не одного покоління студентів-медиків.

Щедрою була доля до Федора Федоровича. Вона подарувала йому чудових наставників, наукових керівників. Це були відомі вчені колишнього Радянського Союзу: професори А.М. Кішковський, К.Б. Тихонов, А.Я. Кацман із Ленінграда, академіки Г.А. Зедгінідзе, О.С. Павлов та професор В.І. Іванов із Москви, професор А.І. Позмогов із Києва та багато інших.

Професором Теличком опубліковано понад 200 статей у фахових медичних виданнях, 6 монографій з актуальних питань медицини, зокрема рентгенології та радіології, подано дві заявки на відкриття. Оригінальність наукових ідей Федора Федоровича запатентовано у 60 винаходах. Вони закріпили його авторитет у різних наукових напрямках медицини.

Ф.Ф. Теличко розробив та використав у науковій роботі принципово новий підхід – хімічні моделі патологічного процесу, анатоמו-молекулярної неоднорідності, різної поглинальної здатності експериментальної патологічно зміненої тканини, що містить у своєму складі різну кількість макро- та мікроелементів.

Ним розроблено комплекс заходів з оптимізації фізико-технічних умов діагностичного дослідження з метою отримання високоякісної картини зображення при найменшій дозі опромінення хворого. Особлива увага була звернута на візуалізацію найменших обсягів патологічно зміненої тканини.

Останні роки вивчав і відпрацьовував способи дослідження патологічних процесів на атомно-молекулярному рівні.

У колишньому Радянському Союзі ним започатковано новий напрям у медичній радіології – мікрорентгенографія тонких біологічних середовищ, визначення атомно-молекулярної густини мікрообсягів патологічно зміненої тканини, спосіб управління оптичною густиною мікроструктур злужкісних пухлин та інших патологічних процесів із метою поліпшення ефективності променевої діагностики та променевої терапії, спосіб визначення

відносної величини та розподілу поглиненої енергії в мікроструктурах біосистеми. На всі ці наукові розробки автором отримані патенти на винахід.

До його пріоритетних та найвагоміших наукових положень належать: комплексний підхід до оцінки негативного взаємопоширюючого впливу хімічного та радіаційного факторів на біологічні об'єкти, головну роль металоємних молекул в енергопоглинанні ферментів, вітамінів, гормонів та інших життєво важливих мікроструктур, залежність ефективності дій малих доз радіації на біосистему від наявності в її мікроструктурах важких атомів, а також положення, що більшість хвороб людини є наслідком порушення хімічної та енергетичної рівноваги в мікроструктурах клітин.

Ф.Ф. Теличком сформована і розроблена концепція хіміко-квантової сутності і причини виникнення ряду вірусних захворювань, в тому числі СНІДу, ревматизму, неспецифічного поліартриту. Враховуючи велику варіабельність поглинальної здатності молекул та клітин, проведена нова оцінка сутності і першопричини виникнення патології в організмі людини.

Своєрідним підсумком багаторічної праці є монографія "Взаємодія енергоносіїв з енергопоглиначами. Медичні аспекти мікрорадіології та екології", яка вийшла в світ в 2003 році, напередодні 75-річчя від дня народження Федора Федоровича.

Ця монографія є в медичних бібліотеках України, Москви, С.-Петербурга, в бібліотеці Верховної Ради України, Конгресу США, а також у Торонто і Пряшеві.

За висновками відомих науковців, видання має фундаментальне значення для радіології, екології, медицини та біології у подальшому вивченні та розумінні взаємодії енергії з мікроструктурами біосистеми. Створено наукові основи мікрорадіології та екології, а також передумови для розвитку нових напрямів у медицині та біології.

Цикл робіт Ф.Ф. Теличка за 1966-1997 роки Вчена рада Ужгородського університету висунула на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки.

З результатами своїх робіт Федір Федорович виступав на міжнародних наукових форумах в Москві, С.-Петербурзі, Любляні, Кошице, в Україні.

Його роботи у наукових колах завжди викликали жвавий інтерес, публікувались у фахових медичних виданнях як за кордоном, так і в Україні.

"Ужгородським підходом" щодо оцінки шкідливого впливу факторів довкілля на організм людини зацікавився і Європейський екологічний комітет ООН.

На багато років Федір Федорович випередив своїх колег-науковців щодо вивчення сутності та взаємозв'язку живої та неживої природи.

Тільки недавно вчені всерйоз заговорили про енергетично-інформаційну природу "грубої" матерії. Як стверджує доктор технічних наук із Харкова Д. Переверзєв, енергетично-інформаційний обмін єдиний для всього сущого, він закодований у єдиній матриці і її конкретних відгалуженнях, за якими все створюється і керується: від мегагалактик до науково-технічних об'єктів, творів мистецтва та інших досягнень людської цивілізації.

Федір Федорович приділяв велику увагу громадській роботі: він був керівником методологічного семінару професорсько-викладацького складу медичного факультету Ужгородського університету, головою групи народного контролю університету, головним рентгенологом управління охорони здоров'я Закарпатської облдержадміністрації, очолював обласну організацію "Спілка "Чорнобиль", був членом Державної комісії з визначення доцільності будови Пістрялівської РЛС.

Професор Ф.Ф.Теличко понад 30 років співав у Народній хоровій капелі професорсько-викладацького складу "Боян" Ужгородського університету.

Багато сил та енергії віддавав Федір Федорович вихованню нової генерації лікарів, підвищенню кваліфікації рентгенологів. Більшість рентгенологів Закарпаття є його учнями і вихованцями.

Він приділяв велику увагу студентам і як заступник декана медичного факультету, і як куратор студентського гуртка кафедри. А наукові роботи студентів, виконані під його керівництвом, відзначалися дипломами Міністерства освіти і науки України, отримували призові місця на республіканських наукових студентських конференціях.

Федір Федорович закінчив свій земний шлях 14 листопада 2003 року на 76 році життя.

Сьогодні сотні його колег-однодумців, учнів і послідовників, розкиданих долею по всьому світу, схиляють голову перед світлою пам'яттю цієї неординарної Людини, Лікаря, Вченого, Педагога, Колеги.

Пам'ять невмируща, і вона назавжди залишиться в серцях усіх, хто знав і спілкувався з Федором Федоровичем, і передусім дружини Ольги Іванівни, сина Віктора, невістки Тетяни і внучки Катерини.

Похований Федір Федорович у м. Ужгород на кладовищі "Барвінкош".

Петро ШЕРЕМЕТ, доктор медичних наук, професор кафедри хірургічних хвороб Ужгородського національного університету, Заслужений лікар України.

Однокурсники:

Оксана ГАНИЧ, доктор медичних наук, професор, директор Інституту фітотерапії Ужгородського національного університету,

Михайло ГАНИЧ, доктор медичних наук, професор кафедри охорони материнства і дитинства Ужгородського національного університету, академік Української академії наук,

Михайло ФАТУЛА, доктор медичних наук, професор кафедри факультетської терапії Ужгородського національного університету, Заслужений лікар України.